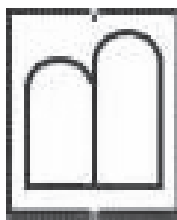

سوگندنامه

اکنون که با عنایات و الطاف بیکران الهی دوره دکتری دندانپزشکی را با موفقیت به پایان رسانده ام و مسئولیت خدمت به خلق را بر عهده گرفته ام در پیشگاه قرآن کریم * به خداوند قادر متعال که دانای آشکار و نهان است، و نامش آرامش دل‌های خردمندان و یادش شفای آلام دردمندان، سوگند یاد می‌کنم که همواره حدود الهی و احکام مقدس دینی را محترم شمارم. از تضییع حقوق بیماران بپرهیزم و سلامت و بهبود آنان را بر منافع مادی و امیال نفسانی خود مقدم دارم، در معاینه و معالجه، حریم عفاف را رعایت کنم و اسرار بیماران خود جز به ضرورت شرعی و قانونی فاش نسازم. خود را نسبت به حفظ قداست حرفه پزشکی و حرمت همکاران متعهد بدانم و از آلودگی به اموری که با پرهیزکاری و شرافت و اخلاق پزشکی منافات دارد اجتناب ورزم، همواره برای ارتقاء دانش پزشکی خویش تلاش کنم و از دخالت در اموری که آگاهی و مهارت لازم را در آن ندارم خودداری نمایم. در امر بهداشت، اعتلاء فرهنگ و آگاهی‌های عمومی تلاش نمایم و تامین، حفظ و ارتقاء سلامت جامعه را مسئولیت اساسی خویش بدانم.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشکده دندانپزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه دکتری عمومی دندانپزشکی

عنوان:

بررسی شاخصهای دارویی و میزان خطاهای نسخه نویسی در نسخ بیمه ای

دندانپزشکان شهرستان اردبیل در سال ۱۳۹۱

استاد راهنما:

دکتر سارا نورالعیونی

استاد مشاور:

دکتر سعیده اصدق

نگارش:

بهاره خبیری

مهرماه ۱۳۹۲

شماره پایان نامه: ۱۴

پروردگارا

پاست می گویم که مریاری نمودی تا این سیر دشوار را بیایم، زین پس میش از پیش به لطف و یاری ات نیازمندم تا

التیام بخش گوشه ای از آلام عزیزانی باشیم که به بهای رنجایشان طبابت را آموختم...

تقدیم به پدر عزیزم

بزرگ مرد و پشیمان و حامی تمامی مراحل زندگی ام و زحمات بی‌دینش که اگر امروز در این نقطه و مقام ایستاده‌ام بی‌تردید نتیجه زحمات

دروازاوست

تقدیم به مادر عزیزم

صبورترین الهه هستی و آرام بخش لحظه‌های عمرم که سبیل و الگوی استقامت، تلاش، پشتکار و امید زندگی است

تقدیم به همسر عزیزم

مونس و همد تنهایی‌های من

تقدیم به دختر فکرم یا امور

زیباترین و باارزش‌ترین نعمت خدا به من

سپاس و تقدیر از زحمات استادان عزیزم

سرکار خانم دکتر سارا نور العیونی و سرکار خانم دکتر سعیده اصدق

و شکر و تقدیر از زحمات بی پایان استاد بزرگوارم

جناب آقای دکتر فیروز امانی

و سپاس از زحمات مادر عزیزم

سرکار خانم دکتر پریش اربابی

و تقدیم به تمام بزرگوارانی که

علاوه بر طب، علم چگونه زیستن را نیز به من آموختند...

چکیده

سابقه و اهداف :

برای تسریع روند درمان و بهبودی بیمار و نیز جهت پیشگیری از عواقب نامطلوب پزشکی، دندانپزشکان باید از خطاهای نسخه نویسی مانند شکل دارویی، دوز، تداخلات دارویی و ... آگاه باشند. هدف از مطالعه حاضر بررسی خطاهای نسخه نویسی و تعیین شاخص های دارویی دندانپزشکان شهر اردبیل بوده است.

مواد و روش ها :

در این مطالعه توصیفی مقطعی تعداد ۱۰۰۰ نسخه بیمه خدمات درمانی بصورت تصادفی از میان نسخ تجویز شده توسط دندانپزشکان شهر اردبیل در یک دوره ۱ ساله انتخاب شده و بصورت گذشته نگر از نظر وجود خطا در شکل دارویی، نام دارو، دوز دارو، فاصله دوزها، روش تجویز، تعداد اقلام هر نسخه و تداخلات دارویی و خوانا یا ناخوانا بودن نسخ مورد ارزیابی قرار گرفتند و در نهایت اطلاعات جمع آوری شده از نسخ در نرم افزار آماری SPSS وارد و با استفاده از روشهای آمار توصیفی و تحلیلی آنالیز گردید.

یافته ها :

از کل نسخ مورد بررسی ۷۱٪ دارای خطا بودند. خطا در نوشتن نام دارو در ۴۲٪ نسخ، میزان خطا در نوشتن روش تجویز در ۱۵٪ نسخ، خطا در نوشتن شکل دارویی در ۱۲٪ نسخ، خطا در نوشتن دوز دارو در ۲٪ نسخ، خطا در نوشتن فاصله مصرف دوزها (interval) در ۲۹٪ نسخ، و وجود تداخلات دارویی در ۰٪ نسخ مشاهده شد.

نتیجه گیری :

با توجه به این که اکثر نسخ بررسی شده دارای خطا بودند، پیشنهاد می شود در برنامه های درسی رشته دندانپزشکی و نیز در برنامه های مدون بازآموزی دندانپزشکان بر اصول صحیح نسخه نویسی تاکید بیشتری گردد. ضمناً با در نظر گرفتن کسوراتی برای نسخ دارای خطا می توان دندانپزشکان را برای رعایت اصول صحیح نسخه نویسی ترغیب نمود.

کلید واژه ها : خطای نسخه نویسی - تجویز دارو - خطاهای دارویی.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول (طرح تحقیق)

۲	مقدمه
۳	بیان مسئله
۶	تعریف واژه ها
۲۷	اهداف پژوهشی

فصل دوم (بررسی متون)

۳۰	مروری بر مقالات
----	-----------------

فصل سوم (شیوه اجرای تحقیق)

۳۳	مواد و روش ها
----	---------------

فصل چهارم (یافته ها)

۳۸	نتایج
----	-------

فصل پنجم (بحث و نتیجه گیری)

۵۰	بحث
۵۹	پیشنهادات
۶۰	منابع
۶۶	چکیده انگلیسی

فهرست تصاویر و نمودارها و جداول

- شکل ۱-۱: نمونه نسخ بیمه خدمات درمانی ۶
- شکل ۱-۳: نمونه چک لیست مربوط به شاخصهای نسخ بیماران ۲۴
- شکل ۲-۳: نمونه چک لیست مربوط به شاخصهایی دندانپزشکان ۳۴
- جدول ۱-۳: جدول متغیرهای مربوط به نسخ ۳۶
- جدول ۱-۴: توزیع جنسی بیماران در نسخ ۳۸
- جدول ۲-۴: توزیع جنسی دندانپزشکان در نسخ ۳۸
- جدول ۳-۴: میزان خطا در شکل دارویی ۳۹
- جدول ۴-۴: میزان خطا در نوشتن نام دارو ۳۹
- جدول ۵-۴: میزان خطا در نوشتن دوز دارو ۴۰
- جدول ۶-۴: تعداد اقلام داروی تجویزی در نسخ ۴۰
- جدول ۷-۴: میزان خطا در نوشتن فاصله دوزها ۴۱
- جدول ۸-۴: میزان خطا در نوشتن روش تجویز دارو ۴۱
- جدول ۹-۴: اولویت بندی داروهای تجویزی ۴۲
- جدول ۱۰-۴: شاخصهای دارویی ۴۴
- جدول ۱۱-۴: ۱۰ داروی اول تجویز شده در نسخ ۴۵

جدول ۴-۱۲: پرهزینه ترین ۱۰ داروی اول تجویزی ۴۶

نمودار شماره ۱: میزان خطاهای موجود در نسخ ۴۷

نمودار شماره ۲: تعداد اقلام دارویی در نسخ ۴۷

نمودار شماره ۳: درصد داروهای تجویزی در نسخ ۴۸

نمودار شماره ۴: درصد تجویز دارو بر اساس نوع دارو ۴۸

فصل اول:

طرح تحقیق

مقدمه:

دارو درمانی و تجویز دارو یکی از راهکارهایی است که دندانپزشک پس از معاینه بیمار جهت درمان او در نظر می گیرد. دندانپزشک باید در مورد موارد تجویز و عدم تجویز، تداخلات و اثرات جانبی داروها اطلاعات کافی داشته باشد. در نگاه اول ممکن است مسئله تداخلات دارویی و خطاهای نسخه نویسی آنچنان مهم جلوه نکند اما هنگام تجویز دارو ممکن است اشتباهاتی رخ دهد که در خوش بینانه ترین حالت می تواند باعث ناراحتی هایی برای بیمار شود و گاه حتی می تواند موجب ایجاد بیماری یا تشدید بیماریهای موجود یا مرگ شود.^(۱)

مثلاً تجویز آموکسی سیلین که یکی از اقلام تجویزی شایع در نسخ دندانپزشکی می باشد در خانم های در سنین باروری باید با گرفتن تاریخچه انجام شود زیرا ممکن است مصرف همزمان آموکسی سیلین و داروهای ضد بارداری خوراکی (OCP)* منجر به کاهش اثر داروهای OCP و افزایش احتمال بارداری های ناخواسته شود.^(۲)

فرایند بررسی نسخه ها، نوعی فعالیت مراقبتی است که برای کاهش مسئولیت های سنگین ناشی از خطاهای تجویز دارو و افزایش میزان بهبودی و مرخص کردن بیماران از بیمارستان بسیار سودمند است. نبود خطای ناشی از تجویز دارو، پدیده غیرممکن و دست نیافتنی است. با توجه به اجتناب ناپذیر بودن خطاهای انسانی، تنها راه برای رهایی از خطاهای دارویی، بررسی دقیق تمام مراحل روند تجویز دارو و بررسی نسخه در یک مرحله بسیار مهم، یعنی قبل از تحویل دارو به بیمار می باشد.^(۳)

*OCP: Oral Contraceptive